

PWYLLGOR CRAFFU BYW'N IACH A GOFAL CYMDEITHASOL

Cofnodion cyfarfod anghysbell a gynhaliwyd ar 7 Rhagfyr, 2021.

Mae'r Agenda ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar [gael yma](#).

Yn Bresennol: Y Cynghorydd S. Griffiths (Cadeirydd); Cynghorwyr J. Aviet, J.E. Charles, T.H. Jarvie, R. Nugent-Finn a J.W. Thomas.

Hefyd yn bresennol: Cynghorwyr N. Moore (Arweinydd Gweithredol); B.T. Gray (Aelod Cabinet dros Ofal Cymdeithasol ac Iechyd), G. John ac E. Williams (Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cyfreithiol, Rheoleiddio a Chynllunio).

622 CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Cadeirydd y datganiad a ganlyn: "A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngwrdd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol".

Hefyd, rhannodd y Cadeirydd gydymdeimlad diffuant y Pwyllgor ag Is-gadeirydd y Pwyllgor, y Cynghorydd N.C. Thomas.

Gyda chaniatâd y Cadeirydd, atgoffodd y Swyddog Gwasanaethau Democrataidd a Chraffu Aelodau'r Pwyllgor o weithdrefnau 'Galw i Mewn y Cabinet' a 'Chais am Ystyriaeth mewn Pwyllgor Craffu' a bod cyngor ac arweiniad pellach ar gael i'r Aelodau ar gyfer y ddwy weithdrefn drwy'r Tîm Gwasanaethau Democrataidd a Chraffu.

623 YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB –

Derbyniwyd y rhain gan Gynghorwyr N.C. Thomas (Is-Gadeirydd) ac O. Griffiths.

624 COFNODION –

ARGYMHELLWYD – CYMERADWYO cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 9 Tachwedd, 2021 fel cofnod cywir.

625 DATGANIADAU BUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau.

626 STRATEGAETH EIRIOLAETH CAERDYDD A'R FRO (CYF) –

Cyflwynodd y Rheolwr Gweithredol ar gyfer Cymdogaethau o fewn y Gwasanaethau i Oedolion, gyda chymorth Rheolwr Eiriolaeth Canolfan Dewis ar gyfer Byw'n Annibynnol, y cyfeiriad gan y Cabinet ar 8 Tachwedd 2021 a gyfeiriwyd at y Pwyllgor er gwybodaeth.

Drwy gyfres o sleidiau PowerPoint o'r enw Strategaeth Eiriolaeth Caerdydd a'r Fro, bu Swyddogion yn arfarnu'r Pwyllgor ar y pwyntiau canlynol:

- Diffiniad Eiriolaeth,
- Deddfwriaeth berthnasol Llywodraeth Cymru,
- Nodau Grŵp Llywio Eiriolaeth Caerdydd a'r Fro,
- Y strwythur ar gyfer Gwasanaethau Eirioli sydd ar gael yn y rhanbarth, a'r
- Broses, y cydweithio a'r egwyddorion allweddol ar gyfer ffurfio Strategaeth Eiriolaeth Caerdydd a'r Fro.

I gloi, dywedodd Swyddogion y byddai gwaith cydweithredol yn parhau i gynhyrchu model comisiynu a manylebau gwasanaeth a oedd yn darparu eiriolaeth hyblyg a hygyrch i bawb yn ogystal â chyd-gynhyrchu strategaeth gyfathrebu i godi ymwybyddiaeth ac ehangu cyrhaeddiad eiriolaeth wrth arwain a gweithredu'r trefniadau comisiynu newydd. Byddai model cydweithredol ar gyfer monitro ac adolygu gwasanaethau eirioli hefyd yn cael ei ddatblygu mewn ymgynghoriad ag unigolion sy'n defnyddio'r gwasanaeth eirioli.

Yn dilyn cyflwyniad y Swyddogion, canmolodd yr Aelodau'r gwasanaeth hynod werthfawr sy'n rhoi pobl yn gyntaf a chyd-nabod bod y gwasanaeth yn hanfodol i leihau straen, pwysau a phryder ar adeg pan oedd ei angen fwyaf.

ARGYMHELLWYD – Dylid nodi cyfeirnod, adroddiad ac atodiad Strategaeth Caerdydd a'r Fro ar gyfer Gwasanaethau Eiriolaeth Oedolion 2021-2026.

Rheswm dros yr argymhelliad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r Strategaeth berthnasol.

627 ADRODDIAD CANOL BLWYDDYN DIOGELU CORFFORAETHOL (CYF) –

Cafodd y cyfeiriad chwemisol gan y Cabinet, ar 22 Tachwedd 2021, ei gyflwyno gan y Rheolwr Gweithredol ar gyfer Diogelu a Chanlyniadau Gwasanaethau. Diben y cynllun oedd rhoi sicrwydd a throsolwg o gyfrifoldeb corfforaethol y Cyngor i sicrhau bod trefniadau effeithiol ar waith ar gyfer diogelu plant ac oedolion yr oedd angen gwasanaethau penodol y Cyngor arnynt.

Heb unrhyw sylwadau na chwestiynau, gwnaeth y Pwyllgor wedyn

ARGYMHELLWYD – Dylid nodi'r Adroddiad Canol Tymor Diogelu Corfforaethol.

Rheswm dros yr argymhelliad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad.

628 CYNLLUN CYFLENWI BLYNYDDOL CYNGOR BRO MORGANNWG DRAFFT 2022-23 (CGC) –

Cafodd y cyfeiriad gan y Cabinet ar 22 Tachwedd 2021 ei gyflwyno i'r Pwyllgor gan y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol a ddywedodd fod adroddiad y Cabinet wedi'i gyfeirio at y Pwyllgor fel rhan o'r rhaglen ymgynghori yn gofyn am unrhyw sylwadau i'w rhannu â'r Pennaeth Polisi a Thrawsnewid Busnes, i lywio diwygiadau i'r Cynllun Cyflawni Blynyddol (CCB), yn unol â'r amserlen ar gyfer ymgynghori a nodir ym mharagraff 2.15 o adroddiad y Cabinet.

Bydd y CCB presennol yn dod i ben ym mis Mawrth 2022 ac felly roedd angen cymeradwyo a chyhoeddi Cynllun newydd yn nodi blaenoriaethau'r Cyngor ar gyfer y flwyddyn nesaf. Byddai Amcanion Lles Cynllun Corfforaethol y Cyngor a'r ymrwymadau cysylltiedig ar gyfer 2022/2023 fel y'u nodir yn y CCB drafft yn cael eu hadlewyrchu yn y Cynlluniau Gwasanaeth ar gyfer 2022-2023. Roedd gwaith wedi dechrau i ddatblygu'r cynlluniau gwasanaeth a fyddai'n cael eu cyflwyno i'r Pwyllgorau Craffu perthnasol yn y Flwyddyn Newydd ynghyd â thargedau arfaethedig i wella gwasanaethau ar gyfer 2022-23.

Heb unrhyw sylwadau na chwestiynau, gwnaeth y Pwyllgor wedyn

ARGYMHELLWYD – Dylid nodi cyfeirnod, adroddiad ac atodiad y Cynllun Cyflenwi Blynyddol 2022-2023 Cabinet.

Rheswm dros yr argymhelliad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad.

629 MONITRO REFENIW A CHYFALAF AR GYFER Y CYFNOD 1 EBRILL, 2021 I 30 MEDI, 2021 A'R GYLLIDEB DDIWYGIEDIG AR GYFER 2021/22 (CGC) –

Wrth gyflwyno'r adroddiad, bu'r Rheolwr Gweithredol ar gyfer Cyfrifyddiaeth yn arfarnu'r Pwyllgor ar y pwyntiau canlynol:

- Roedd Atodiad 1 i'r adroddiad yn nodi'r gyllideb ddiwygiedig ar gyfer 2021/22 sy'n ymwneud â'r Pwyllgor, ynghyd â'r addasiadau angenrheidiol i'w gwneud. Roedd yr addasiadau'n adlewyrchu taliadau ar gyfer defnyddio asedau cyfalaf, newidiadau i ail-godiadau rhyngwasanaethau a throsglwyddiadau ac addasiadau pensiynau i gydymffurfio â safonau cyfrifyddu. Nid oeddent yn cael unrhyw effaith gyffredinol ar gyllideb net y Pwyllgor ac roeddent yn addasiadau cyfrifyddu y tu allan i reolaeth gwasanaethau i raddau helaeth felly nid oeddent yn newid yr amrywiant.

- Er mwyn adlewyrchu'n fwy cywir sefyllfa gyllidebol wirioneddol y Gwasanaeth Rheoli a Diogelu Adnoddau, ni fyddai ail-godiadau'r gyllideb na rhannau eraill o'r gwasanaeth yn digwydd wrth symud ymlaen, a byddai'r gyllideb yn awr yn dangos gwir gost y gwasanaeth.
- Rhagwelwyd y gallai'r Gwasanaethau Cymdeithasol ofyn am drosglwyddiad posibl heb ei gynllunio o gronfeydd wrth gefn ar ddiwedd y flwyddyn o £1.101m. Roedd hyn yn bennaf oherwydd amrywiant andwyol disgwylidig o tua £601k ar gyfer Cyllideb y Gwasanaethau Plant a Phobl Ifanc. Roedd cryn bwysau o hyd ar y gyllideb lleoliadau plant o ystyried cymhlethdodau'r plant sy'n cael eu cefnogi ar hyn o bryd a'r lleoliadau cost uchel y mae eu hangen ar rai o'r plant dan sylw i ddiwallu eu hanghenion. Effeithiwyd ymhellach ar hyn gan y pandemig COVID-19 a'r galw sylweddol uwch am leoliadau a phrinder yr opsiynau sydd ar gael.
- Roedd Llywodraeth Cymru (LIC) yn darparu cyllid ychwanegol drwy'r Gronfa Adfer Gofal Cymdeithasol ac roedd cynigion o ran ei ddefnydd wedi'u cyflwyno i Lywodraeth Cymru. Dyrannwyd £947k i'r Gwasanaethau Plant a byddai hyn felly'n lliniaru'r pwysau a nodwyd eisoes. Fel rhan o'r cais am grant Caledi ym mis Medi i Lywodraeth Cymru, cynhwyswyd £139k a oedd yn ymwneud â'r costau ychwanegol i Weithwyr Cymdeithasol asiantaeth o ganlyniad i'r pwysau cynyddol oherwydd COVID-19 ar gyfer y cyfnod o fis Ebrill i fis Medi 2021. Derbyniwyd y cais hwn gan Lywodraeth Cymru ac felly byddai hefyd yn lliniaru'r sefyllfa.

Heb unrhyw sylwadau na chwestiynau, gwnaeth y Pwyllgor wedyn ARGYMHELLWYD –

- (1) Nodi'r sefyllfa o ran cyllidebau refeniw a chyfalaf 2021/22.
- (2) Nodi'r gyllideb ddiwygiedig ar gyfer 2021/22.

Rheswm dros yr amgymhellion

(1&2) O ystyried cynnwys yr adroddiad, roedd yn gysylltiedig â'r canlyniad refeniw a ragwelir yn ogystal â'r gyllideb ddiwygiedig ar gyfer 2021/22.

630 CYNIGION CYCHWYNNOL CYLLIDEB REFENIW 2022/23 (CGC) –

Mae Rheolwr Gweithredol Cyfrifeg wedi rhoi gwybod yr oedd rhaid i'r Cyngor dan y statud i osod lefel y Dreth Gyngor ar gyfer 2022/23 erbyn 11 Mawrth 2022. Er mwyn cyflawni hyn rhaid creu cyllideb refeniw wedi ei mantoli a chytuno arni erbyn y dyddiad hwnnw.

Nid oedd Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi setliad dros dro'r Cyngor eto. Fe'i disgwyliwyd eleni ar 21 Rhagfyr 2021 gyda'r setliad terfynol i'w gyhoeddi ar 1 Mawrth 2022. Er nad oedd y wybodaeth hollbwysig hon wedi dod i law hyd yn hyn, bu'n rhaid i'r broses o bennu'r gyllideb a'r broses ymgynghori ddechrau er mwyn bodloni terfynau amser statudol.

Tynnodd y Swyddog sylw'r Aelodau at y tabl o ddiffygion mewn cyllid, ym mharagraff 2.8 o'r adroddiad, a oedd yn sylweddol uwch nag a nodwyd mewn blynyddoedd blaenorol. Oherwydd yr ansicrwydd sylweddol a'r pwysau ariannol ar y llywodraeth, roedd y cynllun ariannol wedi'i seilio ar dri senario gwahanol o ran arian gan Lywodraeth Cymru ar gyfer y tair blynedd ariannol nesaf - setliad niwtral o ran arian parod, gostyngiad 1% bob blwyddyn ar gyfer cyfnod y Cynllun hwn, cynnydd 1% bob blwyddyn. Ychwanegodd y Swyddog y gallai arian grant fod wedi'i ddarparu wrth dargedu meysydd neu fentrau gwasanaeth penodol. Gan fod y Cyngor wedi gweld setliadau positif yn ystod y flwyddyn ddiwethaf a oedd yn rhannol yn adlewyrchu poblogaeth gynyddol y Sir, roedd pedwerydd senario wedi'i gynnwys a oedd yn ystyried senario lle'r oedd y setliad ar gyfer 2022/23 ar yr un lefel â setliad 2021/22 (4.42%).

Roedd Atodiad 1 i'r adroddiad yn nodi'r pwysau cost o fewn cylch gwaith y Pwyllgor i'r cyfanswm o £10.5m. I gael cyd-destun, ychwanegodd y Swyddog mai cyfanswm y pwysau cost ar draws y Cyngor cyfan oedd £22.5m.

Gyda chaniatâd y Pwyllgor, aeth y Cynghorydd John i annerch y Pwyllgor o safbwynt profiad personol i bwysleisio pwysigrwydd sicrhau cymorth ariannol i recriwtio'r gyfer gofal cartref a gofalwyr wrth symud ymlaen. Fodd bynnag, cydnabu'r Cynghorydd J.W. Thomas sylwadau'r Cynghorydd John yn barchus fod y rhestr o bwysau costau gerbron y Pwyllgor yn rhestr o 'anghenion' yn hytrach na rhestr o bethau sydd 'eisiau' ac felly roedd yn dasg amhosibl dewis rhyngddynt. Felly, roedd angen i'r Cyngor gefnogi pob pwysau cost hyd eithaf ei allu, a chynhigiodd fod argymhelliad yn cael ei drosglwyddo i'r Pwyllgor Craffu Perfformiad ac Adnoddau Corfforaethol yn unol ag argymhelliad y Swyddog yn yr adroddiad eglurhaol. Cafodd hyn ei eilio wedyn gan y Cynghorydd Charles.

Yna rhoddodd y Cynghorydd Gray sicrwydd am ei ymdrechion parhaus i bwysleisio'r angen am gyllid canolog i helpu i ganolbwyntio cymorth ariannol ar ofal cymdeithasol gyda Llywodraeth Cymru a chydnabu nad argaeledd cyllid oedd yr unig ffactor oedd yn effeithio ar drafferthion gofal i deuluoedd ledled Bro Morgannwg. Nid oedd gan y Cabinet unrhyw awydd i ddal gafael ar gronfeydd wrth gefn, fodd bynnag, roedd hefyd yn cydnabod nad defnyddio cronfeydd wrth gefn oedd yr ateb hirdymor.

I gloi, dywedodd Arweinydd y Cyngor fod y sefyllfa ariannol anodd yn gyfle i'r Cyngor ystyried y sefyllfa go iawn ac nad oedd modd i'r Cyngor ariannu gwasanaethau hanfodol wrth symud ymlaen heb gynnydd yng nghyfraddau'r Dreth Gyngor yn y dyfodol. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, roedd refeniw gofal cymdeithasol wedi gostwng gan 15% ond roedd y galw ar wasanaethau gofal cymdeithasol wedi cynyddu.

Heb unrhyw sylwadau na chwestiynau pellach, gwnaeth y Pwyllgor wedyn

ARGYMHELLWYD –

(1) Y dylid nodi Cynigion Cychwynol y Gyllideb refeniw ar gyfer 2022/23.

(2) Y dylid trosglwyddo argymhelliad i'r Pwyllgor Craffu Perfformiad ac Adnoddau Corfforaethol y dylai'r holl Bwysau Cost, fel y nodir yn Atodiad 1 yr adroddiad, gael eu cefnogi'n ariannol.

Rhesymau dros yr argymhellion

(1) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad.

(2) Er mwyn i'r Pwyllgor Craffu Perfformiad ac Adnoddau Corfforaethol, fel y Pwyllgor Craffu arweiniol, fod yn ymwybodol o farn y Pwyllgor bod yr holl geisiadau pwysau cost, fel y'u nodir yn yr adroddiad, yr un mor bwysig ac o'r pwys mwyaf ac felly rhaid eu cefnogi hyd eithaf gallu'r Cyngor wrth symud ymlaen.

631 CYNIGION RHAGLEN GYFALAF CYCHWYNNOL 2022/23 I 2026/27 (CGC) –

Cyfeiriodd y Rheolwr Gweithredol Cyfrifeg at ei sylwadau cynharach ynghylch setliad dros dro heb ei gadarnhau gan y Cyngor fel y'i cyflwynwyd yn yr eitem flaenorol ar yr agenda ac felly cadarnhaodd nad oedd modd cymeradwyo ceisiadau Cyfalaf ar hyn o bryd.

Roedd Atodiad 1 i'r adroddiad yn nodi ceisiadau Cyfalaf a gymeradwywyd yn flaenorol ar gyfer y Pwyllgor ac mae Atodiad 2 yn nodi'r ceisiadau Cyfalaf ar gyfer 2022/23 i'r cyfanswm o £3m; gyda'r rhan fwyaf o'r costau net yn dod o dan y Gwasanaethau Hamdden yn hytrach na'r Gwasanaethau Cymdeithasol.

Yn dilyn cyflwyniad y Swyddog, dywedodd y Cynghorydd Gray y gallai cronfeydd cyfalaf eraill fod ar gael yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf, fodd bynnag, roedd yn amhosibl rhagweld graddau neu argaeledd y rhain yn y broses bresennol o gynllunio'r gyllideb. Byddai'r Cyngor yn parhau i wella'r portffolio gofal cymdeithasol lle y gallai ac y byddai'n manteisio ar bob cyfle i gael arian i'w ddefnyddio ar y rhestr gyfredol o geisiadau.

Heb unrhyw sylwadau na chwestiynau pellach, cynigiodd y Cynghorydd J.W. Thomas y dylid trosglwyddo argymhelliad i'r Pwyllgor Craffu Perfformiad ac Adnoddau Corfforaethol bod yr holl Geisiadau Cyfalaf arfaethedig ar gyfer 2022/23, fel y'u nodir yn yr adroddiad, yn ogystal â'r cynlluniau a sefydlwyd eisoes yn Atodiad 1 i'r adroddiad, o bwysigrwydd cyfartal a hanfodol ac felly mae'n rhaid eu cefnogi hyd eithaf gallu'r Cyngor wrth symud ymlaen. Byddai hyn yn unol â'r argymhelliad cynharach a godwyd ynghylch pwysau costau refeniw ac fe'i heiliwyd wedyn gan y Cadeirydd.

ARGYMHELLWYD –

(1) Nodi'r Cynigion Rhaglen Gyfalaf Cychwynnol ar gyfer 2022/23 I 2026/27.

(2) Y dylid trosglwyddo argymhelliad i'r Pwyllgor Craffu Perfformiad ac Adnoddau Corfforaethol y dylai'r holl Geisiadau Cyfalaf ar gyfer 2022/23, fel y nodir yn Atodiad 2 yr adroddiad, gael eu cefnogi'n ariannol.

Rhesymau dros yr argymhellion

(1) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad.

(2) Er mwyn i'r Pwyllgor Craffu Perfformiad ac Adnoddau Corfforaethol, fel y Pwyllgor Craffu arweiniol, fod yn ymwybodol o farn y Pwyllgor bod yr holl Geisiadau Cyfalaf arfaethedig ar gyfer 2022/23, fel y'u nodir yn yr adroddiad (yn ogystal â'r cynlluniau sefydledig yn Atodiad 1 yr adroddiad), yr un mor bwysig ac o'r pwys mwyaf ac felly rhaid eu cefnogi hyd eithaf gallu'r Cyngor wrth symud ymlaen.

632 ADRODDIAD MONITRO CYNLLUN CYFLENWI BLYNYDDOL: PERFFORMIAD CHWARTER 2 2021/22 (CGC) –

Cyflwynodd yr adroddiad perfformiad gynnydd y Cyngor yn Chwarter 2 (1 Ebrill i 30 Medi, 2021) tuag at gyflawni ei ymrwymadau Cynllun Cyflawni Blynyddol (2021/22) fel sy'n cyd-fynd â'i Amcanion Lles yn y Cynllun Corfforaethol.

Dywedodd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol fod y Cyngor wedi gwneud cynnydd cadarnhaol o ran cyflawni ei ymrwymadau yn ystod y flwyddyn mewn perthynas â'i Gynllun Cyflawni Blynyddol (2021/22) ac roedd y perfformiad hwn wedi cyfrannu at statws Gwyrdd cyffredinol y Cynllun yn Chwarter 2 (Ch2).

Tynnodd y Cyfarwyddwr sylw'r Aelodau hefyd at dudalen 38 (Atodiad B, Tudalen 6) o'r papurau a roddodd y wybodaeth ddiweddaraf am ymdrechion adfer o Covid-19 ac roedd yn falch o adrodd am gynnydd amlwg a chadarnhaol.

Heb unrhyw sylwadau na chwestiynau, gwnaeth y Pwyllgor wedyn

ARGYMHELLWYD –

(1) Y dylid nodi'r canlyniadau perfformiad a chynnydd tuag at gyflawni ymrwymadau Cynllun Cyflawni Blynyddol 2021/22 fel y maent yn cyd-fynd ag Amcanion Lles Cynllun Corfforaethol y Cyngor o fewn cylch gwaith y Pwyllgor.

(2) Y dylid nodi'r camau adferol sydd i'w cymryd i fynd i'r afael â meysydd lle mae tanberfformiad ac i fynd i'r afael â'r heriau allweddol a nodwyd yng nghylch gwaith y Pwyllgor.

(3) Y dylid nodi'r cynnydd sy'n cael ei wneud drwy strategaeth adfer y Cyngor a chynlluniau Adfer y Gyfarwyddiaeth mewn ymateb i bandemig parhaus y Coronafeirws.

Rhesymau dros yr argymhellion

(1) Wedi ystyried cynnwys yr adroddiad am y cynnydd sy'n cael ei wneud tuag at gyflawni ymrwymadau'r Cyngor a nodir yng Nghynllun Cyflawni Blynyddol 2021/22 gyda'r nod o wneud gwahaniaeth cadarnhaol i fywydau dinasyddion Bro Morgannwg.

(2) Wedi ystyried cynnwys yr adroddiad, i sicrhau bod y Cyngor yn asesu ei berfformiad yn effeithiol yn unol â'r gofyniad i fodloni ei ofynion o ran perfformiad a nodir yn Neddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 ac yn adlewyrchu gofyniad Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 i'r Cyngor wneud y mwyaf o'i gyfraniad at y gwaith o gyflawni'r nodau lles ar gyfer Cymru.

(3) Wedi ystyried cynnwys yr adroddiad ynghylch y materion adfer sy'n effeithio ar waith y Cyngor o fewn cylch gwaith y Pwyllgor Craffu Byw'n Iach a Gofal Cymdeithasol.